

Konu 1: Devletin İktisadi Yaşama Müdahalesi

Prof. Dr. Semih ÖZ

Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi

2 OCAK 2018 ANKARA

Devletin iktisadi yaşama müdahale araçları

Amaçlar	İstikrar
	İstihdam
	Büyüme / kalkınma
	Gelir dağılımı

İstikrar

Devlet, iktisadi yaşama istikrar sağlamak amacı ile müdahale etmektedir.

Günümüzde istikrarın sağlanması, daha çok fiyat istikrarının sağlanması ile birlikte değerlendirilmektedir.

Bu ise enflasyonla mücadele politikasına karşılık gelmektedir.

İstihdam

İstihdamın sağlanması amacıyla, emeğin istihdamının sağlanması öncelikle olmakla birlikte bütün üretim faktörlerinin istihdamının sağlanması önem kazanmaktadır.

Örneğin işsizlik oranlarının düşürülmesi devletin iktisadi yaşama müdahale nedenidir.

Büyüme ve kalkınma

Büyüme gayrisafi hasılda bir önceki yıla göre reel artıştır.

Buna karşılık kalkınma ise gayrisafi hasılanın unsurlarındaki değişimdir. Örneğin tarım ekonomisinden sanayi üretimine geçiş kalkınmadır.

Devlet, büyümeyi ve kalkınmayı sağlamak için iktisadi yaşama müdahale etmektedir.

Gelir dağılımının sağlanması

Devletin iktisadi yaşama müdahale amaçlarından birisi de gelir dağılımının sağlama amacıdır.

Bir toplumda gelir dağılımının adil olup olmadığını ölçme yöntemlerinden birisi Gini katsayısıdır.

Gelir dağılımının nasıl sağlanması gerektiği konusu, devletin iktisadi yaşama müdahale konusunun en tartışmalı alanlarından birisidir.

Devletin iktisadi yaşama müdahale araçları

Araçlar	Para politikası
	Maliye politikası (kamu harcamaları, vergiler, borçlanma)
	Diğer

Para politikası

Devlet iktisadi yaşama, para arzı büyüklüğünü belirleyerek nüdahale etmektedir.

Bunun için para politikası enstrümanlarını kullanmaktadır.

Maliye politikası

Devlet aşağıdaki maliye politikası enstrümanları ile iktisadi yaşama müdahale etmektedir.

Kamu harcamaları

Vergiler

Borçlanma

Diğer yöntemler

Devletin kamu iktisadi kamu teşebbüsleri aracılığıyla doğrudan üretimde bulunması diğer bir müdahale yöntemidir.

Örneğin Cumhuriyetin kurulmasından sonra SÜMERBANK uzun yıllar, büyüme ve kalkınmasının sağlanması ya da gelir dağılımının sağlanması için bir araç olarak kullanılmıştır.

Richard A. Musgrave

1959 yılında Richard A. Musgrave devletin ekonomik sistemde görevlerini 3 başlıkta ifade etmiştir. Bunlar aşağıdaki gibidir.

- Kaynak Dağılımında (Tahsisinde) Etkinliğin Sağlanması
- Gelir Dağılımında Adaletin Sağlanması
- Ekonomik İstikrarın Sağlanması

Bugün bir çok kamu ekonomisi/ maliyesi kitabında, devletin iktisadi yaşama müdahalesi bu sınıflandırma temelinde açıklanmaktadır.